

A comparative study of factors affecting the happiness and vitality of rural households Case Study: Villages of Torbat-e-Heydariyeh and Fooman county

Khadije Sadeghi ¹, Ali Hajinejad ^{2✉}, Majid Yasouri ³, Javad Bazrafshan ⁴

1. Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

Email: kh_sadeghi62@yahoo.com

2. Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran

Email: ahajinejad@guilan.ac.ir

3. Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran

Email: yasoori@um.ac.ir

4. Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geography and Environmental Planning, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran

Email: bazrafshan@gep.usb.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article History:

Received:

15 July 2021

Received in revised form:

22 June 2022

Accepted:

25 June 2022

Keywords:

Happiness,
Comparative Study,
Post Hoc Test,
Torbat-e-Heydariyeh
County,
Fooman County.

ABSTRACT

Vitality is part of the domain of community development and the final result of development. People choose their attitudes, views and environment based on the perception of their environment; Therefore, according to different mentalities, according to self-perception, freshness is the result of different factors. Therefore, one of the important aspects of rural development planning, on the one hand, is to investigate the effective factors and measure the vitality of the residents of the villages, and on the other hand, to express and analyze the spatial differences in vitality and the factors affecting the vitality of the villagers in different areas. It is analytical. The tools of data collection were questionnaires and interviews from a selected sample of 380 households from the statistical community of rural households in Torbat-Haidarieh and Foman counties (N=41780) using Cochran's formula and quota sampling method. Descriptive statistics, and post hoc tests were used to analyze the data, and a geographic information system (GIS) was used for spatial analysis of the factors affecting vitality in the villages of two cities. The results of the test and comparison of averages showed that in each region the most important factor affecting freshness is different from other regions. Spatial distribution maps of the factors also show that only the personal-psychological factor is mentioned as the most effective factor of happiness in all the villages of Foman City and six of the eight villages of Torbat Haidarieh, and also the physical factor has a moderate effect on happiness in all the villages of the two cities. In other words, the difference in location has not changed the attitude about these two factors in the effect of freshness. But for other factors, it has a different effect from place to place, and spatial distribution maps confirm it.

Cite this article: Sadeghi, K., Hajinejad, A., Yasouri, M., & Bazrafshan, J. (2023). A comparative study of factors affecting the happiness and vitality of rural households Case Study: Villages of Torbat-e-Heydariyeh and Fooman county. *Human Geography Research Quarterly*, 55 (2), 249-269.

<http://doi.org/10.22059/JHGR.2022.338129.1008446>

© The Author(s).

DOI: [10.22059/JHGR.2022.338129.1008446](https://doi.org/10.22059/JHGR.2022.338129.1008446)

Publisher: University of Tehran Press

Extended Abstract

Introduction

Happiness and vitality are part of community development and the result of development. All human beings desire Happiness; societies that choose sustainability and vitality as the ultimate goals of development can improve the living standards of their current inhabitants without harming the next generation and attracting and preserving them. Developing communities to provide residents with vitality opportunities can be the key to future social sustainability. People choose their attitudes, preferences, views and environment based on their perception of their environment. Accordingly, based on their perception, different mentalities consider Happiness as the result of different factors. Therefore, one of the important cases of rural development planning, on the one hand, is to study the effective factors and measure the vitality and vitality of rural residents and, on the other hand, to express and analyze the spatial differences of vitality and factors affecting the vitality of rural residents in different areas. Thus, considering that each place has unique characteristics that are important in planning and developing rural areas, it seems necessary to recognize the differences in places of great theoretical and practical importance.

Methodology

The present research is descriptive-analytical in terms of purpose and method. Theoretical studies using the library method and field data were also collected through a Likert scale questionnaire and interviews with rural households. The statistical population is rural households of two cities of Torbat-e Heydarieh in Khorasan Razavi province and Fooman in Gilan province (N = 41780). Statistical methods (descriptive and inferential) were used to answer the questions and analyze the data. To do this, the Happiness factors in different rural areas of the two cities were compared. This comparison and calculation of the difference between the groups was done by post hoc tests. Geographic information system (GIS) was also used for spatial analysis of rural areas.

Results and discussion

The difference between the rural areas of Torbat-e-Heydariyeh and Fooman was investigated using post hoc tests. The results showed a significant difference in rural areas of both cities in terms of economic factors affecting Happiness. There is also a difference between the rural areas of both cities regarding social factors, enjoyment and environment. In terms of the institutional-managerial factor, there is less difference in the rural areas, and the residents of rural areas of Fooman county were satisfied with the institutional-managerial indicators, especially the performance of the villagers and Islamic councils of their village. However, in the rural areas of Torbat-e Heydariyeh, they were less satisfied with the performance of institutions and the management of their villages. In terms of personal-psychological factors, there was no significant difference in the rural areas of both cities, and the majority of residents were highly satisfied with this factor. In terms of physical factors, there is no difference in rural areas of Fooman county, and all rural areas of this county were at a moderate level in terms of satisfaction with physical factors, but in Torbat-e Heydarieh, half of the rural areas were moderate and had low satisfaction. Finally, the residents of rural areas of Torbat-e Heydariyeh are almost dissatisfied with the geographical factor affecting Happiness, mostly due to the location of many villages in the plain region with a semi-arid climate, which in recent years has also suffered from drought. Moreover, there has been a sharp decline in rainfall, and the irregularity of rainfall has caused significant damage to agriculture and, as a result, their economic situation and income. In Fooman county, in terms of the geographical factor influencing the Happiness, Rudpish village is on the first floor, Gasht and Lulman villages are on the second floor, and Alian, Sardarjantal and Gorabops villages are on the third floor. The settlement of Fooman, which has resulted in an attractive natural environment, has brought satisfaction to the rural residents.

Conclusion

Rejuvenation in rural areas is a goal whose importance is widely recognized by scientists around the world. Happiness takes on meaning at the moment and changes its meaning from time to time and from place to place. The study results of the differences in the effective factors in the region showed that factors affecting vitality based on individual perceptions of the environment vary from place to place. Villages including six villages of Raqicheh, Balavlayt, Kadkan, Pa'in Velayat, Pa'inrukh, Balarakh and Baig in Torbat-e Heydariyeh and three villages of Gorab Pas, Lulman and Rudpish in Fooman have not affected this factor in their Happiness. They are not satisfied with their economy. In terms of social factors, only two villages in the upper provinces in Torbat-e Heydariyeh and Sardar Jangal in Fooman have felt higher satisfaction with this factor. In terms of the institutional-managerial factor, half of Torbat-e Heydariyeh rural districts have considered the effect of this factor on their vitality, but in four rural districts of Fooman, this factor is considered to be quite effective on their vitality. It had a moderate effect in all studied villages regarding the enjoyment factor. Two personal factors - psychological and physical - in all rural areas of Fooman county and six rural areas of Torbat-e Heydariyeh had the highest effect on their

vitality. The environmental factor had a low impact in Torbat-e Heydariyeh rural areas, and its effectiveness was moderate in Fooman rural areas. Also, in terms of geographical factors, Torbat-e Heydariyeh rural districts were less satisfied, but in three of the six rural districts of Fooman county, it had a high effect. This study showed that among different factors affecting vitality, objective factors had the greatest difference in affecting vitality in different places, and mental factors, such as personal-psychological factors in different places in terms of affecting vitality, were almost the same.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

بررسی تطبیقی عوامل مؤثر بر شادابی و سرزندگی خانوارهای روستایی مطالعه موردی: دهستان‌های دو شهرستان تربت حیدریه و فومن

خدیدجه صادقی^۱، علی حاجی‌نژاد^۲✉، مجید یاسوری^۳، جواد بذرافشان^۴

۱- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه:

kh_sadeghi62@yahoo.com

۲- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. رایانامه: ahajinejad@guilan.ac.ir

۳- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران. رایانامه: yasoori@um.ac.ir

۴- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه:

bazrafshan@gep.usb.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

شادابی جزئی از قلمرو توسعه جامعه و نتیجه نهایی توسعه است. افراد نگرش‌ها، دیدگاه‌ها و محیط خود را بر اساس ادراک از محیط خود انتخاب می‌کنند؛ براین اساس ذهنیت‌های مختلف برحسب ادراک خود شادابی را معلول عوامل مختلفی می‌دانند. بنابراین یکی از موارد مهم برنامه‌ریزی توسعه روستایی از یکسو بررسی عوامل مؤثر و سنجش شادابی ساکنین روستاها و از سوی دیگر، بیان و تحلیل تفاوت‌های مکانی شادابی و عوامل مؤثر بر سرزندگی روستاییان در نواحی مختلف می‌باشد تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و روش انجام آن توصیفی-تحلیلی است. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسش‌نامه و مصاحبه از نمونه‌ای منتخب مشتمل بر ۳۸۰ خانوار از جامعه آماری خانوارهای روستایی شهرستان‌های تربت حیدریه و فومن ($N=41780$) با استفاده از فرمول کوکران و به روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای بوده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی، آزمون‌های تعقیبی (*Post Hock*) و برای تحلیل فضایی عوامل مؤثر بر شادابی در دهستان‌های دو شهرستان از سیستم اطلاعات جغرافیایی (*GIS*) استفاده شده است. نتایج آزمون و مقایسه میانگین‌ها نشان داد که در هر منطقه مهم‌ترین عامل مؤثر بر شادابی با منطقه دیگر متفاوت است. نقشه‌های پراکنش فضایی عوامل نیز نشان‌دهنده این امر است که تنها عامل شخصی- روان‌شناسی در تمام دهستان‌های شهرستان فومن و شش دهستان از مجموع هشت دهستان تربت حیدریه به‌عنوان مؤثرترین عامل شادابی ذکر شده است و همچنین عامل کالبدی در تمام دهستان‌های دو شهرستان اثرگذاری متوسطی بر شادابی داشته است و به عبارتی تفاوت مکانی موجب تغییر نگرش در مورد این دو عامل در اثرگذاری شادابی نبوده است. اما برای سایر عوامل از مکانی به مکان دیگر اثرگذاری متفاوتی داشته و نقشه‌های پراکنش فضایی آن را تأیید می‌کند.

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۰/۰۴/۲۴

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۰۴/۰۱

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۴/۰۴

واژگان کلیدی:

شادابی،

بررسی تطبیقی،

آزمون تعقیبی،

شهرستان تربت حیدریه،

شهرستان فومن.

استناد: صادقی، خدیجه؛ حاجی‌نژاد، علی؛ یاسوری، مجید و بذرافشان، جواد. (۱۴۰۲). بررسی تطبیقی عوامل مؤثر بر شادابی و سرزندگی خانوارهای روستایی مطالعه موردی: دهستان‌های دو شهرستان تربت حیدریه و فومن. *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۵ (۲)، ۲۴۹-۲۶۹.

<http://doi.org/10.22059/JHGR.2022.338129.1008446>

مقدمه

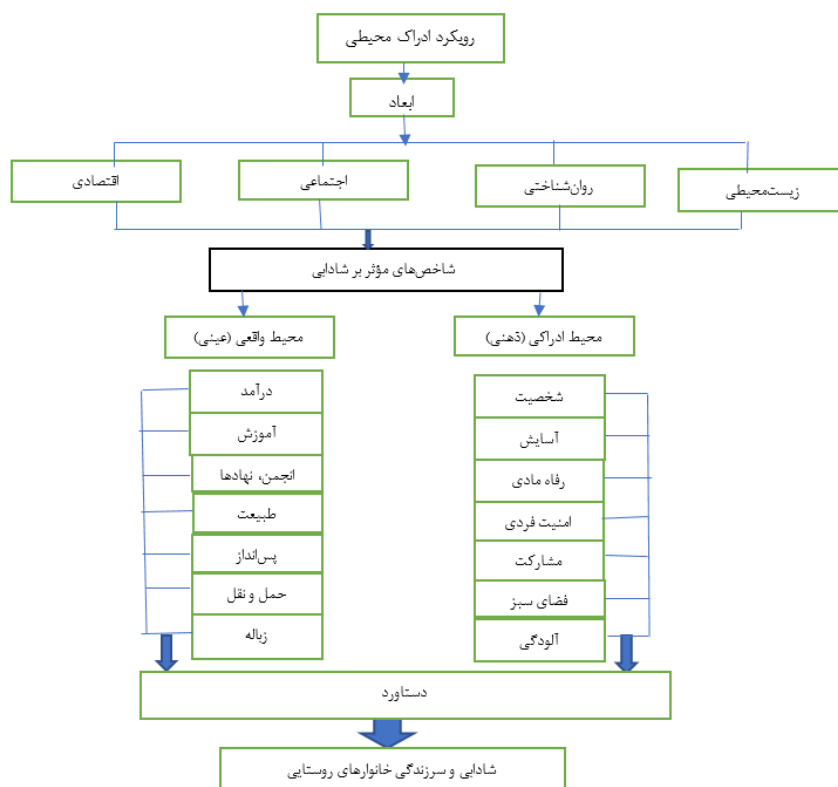
امروزه تأکید بر سرزندگی و شادابی به‌عنوان یک عامل مؤثر در سنجش میزان توسعه‌یافتگی و پایداری جوامع روستایی نقش اساسی ایفا می‌کند. همچنین شادابی بخشی از مؤلفه رفاه اجتماعی است که بیشتر به عوامل اجتماعی و اقتصادی بستگی دارد و از این رو یکی از مفاهیم اصلی توسعه پایدار است. شادابی در ادبیات توسعه ابتدا در حوزه اقتصاد و با کار محققان اقتصادی از جمله ایسرلین مطرح شد. شادابی در حال حاضر یکی از مهم‌ترین اهداف فرد در زندگی بشر به حساب می‌آید (Arampatzi et al, 2018: 100) و معمولاً آن را به‌عنوان یک ویژگی فردی تصور می‌کنند که هر فرد به‌تنهایی مسئولیت آن را به عهده دارد. اما در عین حال شادابی یک ویژگی اجتماعی است که تحت تأثیر عوامل بیرونی از جمله عامل اقتصادی بر افراد قرار دارد. بنابراین شادابی نه تنها یک ویژگی فردی بلکه یک ویژگی اجتماعی نیز است (Quercia et al., 2012). که به ارتباطات اجتماعی، انسجام و امکانات محلی وابسته است (Cloutier and Pfeiffer, 2015: 1). به طوری که منطقه یا محل زندگی فردی، بر کیفیت و رضایت از زندگی تأثیر می‌گذارد. امروزه اکثر پژوهش‌های علمی در نواحی روستایی بر روی مسائل اقتصادی و اجتماعی متمرکز هستند؛ این امر موجب شده است که بحث اصلی تحقیقات روستایی، تأکید بر توسعه اقتصادی باشد و پژوهشگران بتوانند تعریف جامعی از مفهوم رفاه و عناصر آن از جمله شادابی و سرزندگی داشته باشند. اما بدون سیاست‌گذاری‌های متناسب و عملکردهای مطلوب و همسو در چارچوبی منطقی و مبتنی بر ویژگی‌های مکانی - فضایی جهت بهبود شرایط و امکانات زیستی، اجتماعی و اقتصادی نمی‌توان انتظار جامعه‌ای سرزنده و شاداب داشت. باین حال تا دهه ۱۹۹۰، محققان این جنبه فضایی رفاه و رضایت از زندگی را بررسی نکردند (Brereton et al, 2008: 387)؛ این در حالی است که مطالعات اخیر نشان می‌دهد ویژگی‌های محیط اطراف مردم یا به عبارتی مکان آن‌ها، بر سلامت، سرزندگی و شادابی آن‌ها تأثیر می‌گذارد. از جمله این متغیرهای محیطی عبارت‌اند از آلودگی صوتی، آلودگی هوا و همچنین نگرش‌های محیطی که از عوامل بالقوه فضایی در تعیین شادابی هستند (Van Praag & Baarsa, 2005; Rehdanz & Madison, 2005). همچنین بافت عمومی سکونتگاه‌های روستایی بیانگر فرم، شکل و الگوی حاصل از تأثیرگذاری عوامل گوناگون در عرصه روستا و نحوه ارتباط و کنش متقابل این عناصر و ویژگی‌ها است که متأثر از عوامل طبیعی و انسانی است. محیط آینه تمام‌نمای شرایط اجتماعی و اقتصادی جامعه‌ای است که در آن ساکن است. مطابق با آنچه گفته شد تفاوت‌های مکانی و اطراف پیرامون می‌تواند در سطح شادابی و سرزندگی و نیز علل شادابی تأثیرگذار باشد. هر مکان دارای ویژگی‌های منحصر به فرد است که در فرایند برنامه‌ریزی و توسعه نواحی روستایی، شناخت تفاوت‌های مکانی دارای اهمیت زیادی از لحاظ نظری و کاربردی است. هدف این پژوهش بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر شادابی و سرزندگی خانوارهای روستایی در دو شهرستان تربت‌حیدریه و فومن می‌باشد. با توجه به این موارد سؤال اصلی این تحقیق این است که: آیا میان مناطق روستایی دو شهرستان تربت‌حیدریه و فومن از نظر عوامل مؤثر بر شادابی تفاوت وجود دارد و اگر تفاوتی وجود دارد توزیع فضایی شادابی و سرزندگی خانوارهای روستایی این شهرستان‌ها از نظر عوامل مؤثر بر شادابی چگونه است؟

مبانی نظری

در قرن هجدهم، تصدیق شد که به دلیل ادراک متفاوت، وجود تعریف واحد از شادابی دشوار است (Fincham, 2016: 52). پیش از این در سال ۳۵۰ پیش از میلاد، ناهمگنی زمانی شادابی در «اخلاق نیکوماکین» با مفهوم «شادابی بر اساس

ذهنیت‌های مختلف انسان‌ها در زمان‌های مختلف متفاوت است» معنا پیدا کرد (Mavruk et al, 2021: 4). با این تفسیر باتوجه‌به اینکه هر فرد در لحظات مختلف برداشت متفاوتی از شادابی دارد؛ بنابراین شادابی در لحظه مفهوم پیدا می‌کند و از زمانی به زمان دیگر و از مکانی به مکان دیگر این معنا تغییر می‌یابد. افراد نگرش‌ها، رجحان‌ها، دیدگاه‌ها و محیط خود را بر اساس ادراک از محیط خود انتخاب می‌کنند؛ براین اساس ذهنیت‌های مختلف، برحسب ادراک خود شادابی را معلول عوامل مختلفی می‌دانند و از این‌رو، ناهمگنی در ادراک نقش مهمی در قضاوت و ارزیابی کلی از زندگی فرد و تعریف جامع از شادابی دارد (Pulvermüller et al, 2014: 576). باتوجه‌به این ویژگی که رویکردهای مبتنی بر ادراک محیطی که به شکل مطلوب‌تری می‌توانند تبیین‌کننده نوع بینش و رفتار انسان و ازجمله جنبه شادابی و سرزندگی نسبت به محیط پیرامونش و تأثیری که محیط بر ذهن و ادراک و بروز هیجانات فرد می‌گذارد باشد، مبنای اندیشه‌ای این پژوهش بر این پایه استوار شده است. افراد با ذهنیت‌های متمایز ممکن است از وجوه و ابعاد مختلف یک وضعیت را متفاوت و گوناگون درک کنند. بنابراین، برای درک اینکه چرا افراد رفتار خاصی دارند، لازم است بپذیریم افراد مختلف به یک مسئله مبتنی بر چگونگی احساس و ادراک (بعضاً متفاوتی) که دارند، پاسخ می‌دهند (Brandalise et al, 2009:274; Junior & Santos, 2017: 3). ساکنین یک ناحیه بر اساس تجارب قبلی از مسائل محیط سکونتگاهی‌شان درک و تفسیرهایی از مکان دارند که مختص به خودشان و ویژگی‌های ادراکی و رفتار فردی و شخصی‌شان است و این‌گونه ادراکات طبعاً با ادراک، رفتار و تصمیماتی که دیگر افراد جامعه (ولو ساکن در یک مکان) در خصوص یک مسئله گرفته و اتخاذ می‌کنند، می‌تواند متفاوت باشد (Galling, 1993:2)، این تصمیمات به نوبه خود بر اساس ارزیابی اطلاعات به‌دست‌آمده از ادراک محیط پیرامون است؛ چنین ویژگی‌هایی بر روی درک برخی از جنبه‌های محیطی نیز تأثیر می‌گذارد (Siqueira, 2008: 426). ادراکات زیست‌محیطی، در درک روابط بین محیط و انسان، انتظارات، رضایت، امیدها، قضاوت‌ها و انجام آن‌ها در فضایی که در آن‌ها قرار می‌گیرند، حائز اهمیت است (Almeida et al, 2017:44). مطالعات ادراک محیطی به دنبال شناسایی ویژگی‌هایی است که ضمن بیان و تفسیر ادراک و تفاوت ادراک، کیفیت درک شده از محیط و مکان سکونتگاهی را افزایش دهند (Blazevska et al, 2012: 89). زیرا افراد باتوجه‌به تصویر ذهنی که از محیط واقعی برداشت می‌کنند و بر اساس باورها و عقاید فردی و اجتماعی به تفسیر آن می‌پردازند، یعنی انسان‌ها نسبت به محیط که نمایانگر محیط ذهنی فرد است، به‌گونه‌ای متفاوت از یکدیگر به این هیجانات واکنش نشان داده و آن را بروز می‌دهند و براین اساس رفتارها، احساسات و شناخت متفاوتی در محیط واقعی اتفاق می‌افتد. این بازنمودها به‌عنوان نقشه یا تصویر ذهنی شناخته می‌شوند که در برنامه‌ریزی و هدایت و طراحی محیط استفاده می‌شوند (Garling & Galledge, 1993: 47). نتیجه این ادراکات و تفاسیر از نقشه‌های ذهنی در محیط درونی یا همان محیط ذهنی یا قضاوت‌ها و هم در محیط بیرونی و عینی بروز رفتار و احساسات مثبت یا منفی افراد است، احساسات مثبت همان حس شادابی و سرزندگی است که هم در ذهن و هم در محیط واقعی نمود عینی پیدا می‌کند (Bremner, 2011:1) و در تحقیقات تجربی با پرسش از میزان شاد بودن شرکت‌کنندگان و مبتنی بر وضعیت روان‌شناختی متفاوتی که در ذهنیت آن‌ها نهفته بوده و به شکل رفتاری بروز می‌یابد، ارزیابی می‌شود (Angner, 2010: 361). سرزندگی و شادابی در جوامع به دو صورت غیرمستقیم و از طریق ویژگی‌های زیست‌محیطی که روابط اجتماعی، انسجام اجتماعی و سرمایه‌های ساکنان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و به‌طور مشترک شادی فردی و رفاه جامعه را شکل می‌دهد و مستقیم و با افزودن امکانات رفاهی که بر سلامت فرد و جامعه تأثیر می‌گذارند ایجاد می‌شود و شادابی متأثر از هرکدام از این عوامل مستقیم و غیرمستقیم باتوجه‌به محیط مسکونی اعم از شهر یا روستا نمود عینی متفاوتی دارند. شادابی و سرزندگی جزئی از قلمرو توسعه جامعه و نتیجه نهایی توسعه است. همه انسان‌ها تمایل به شادابی دارند،

جوامعی که پایداری و سرزندگی را به‌عنوان اهداف نهایی توسعه برمی‌گزینند، می‌توانند به بهبود سطح زندگی ساکنان فعلی خود بدون آسیب رساندن به نسل آینده و جذب و حفظ آن‌ها بپردازند. توسعه جوامع با هدف فراهم‌آوردن فرصت‌های شادابی و سرزندگی برای ساکنان می‌تواند کلید پایداری اجتماعی آینده باشد (صادقی و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۰). بر اساس نظرات محققان باتوجه‌به زمینه کاری آن‌ها می‌توان گفت مفاهیم شادابی گوناگون می‌باشند و هر یک عوامل و متغیرهایی را در افزایش و یا کاهش شادابی مطرح نموده‌اند. به‌عنوان مثال: چراغی و همکاران (۱۳۹۴) عوامل کلیدی و اجرای طرح هادی را از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر میزان سرزندگی و شادابی در نظر گرفتند. وحیدا و همکاران (۱۳۹۳) کیفیت اجتماعی را عاملی مؤثر بر شادابی اجتماعی ذکر نمودند. شاهپوندی و همکاران (۱۳۹۴) عامل اقتصادی را مهم‌ترین عامل سرزندگی و دل‌بستگی ساکنان و دلیل اقامت آنان در مکان می‌دانند. (Tiwari, 2011) تخریب محیط‌زیست را مهم‌ترین عامل در کاهش شادابی افراد می‌داند. (Lin et al, 2017) تفاوت مناطق یا به عبارتی نابرابری مکانی از امکانات را مهم‌ترین عامل شادابی می‌دانند. (Wang et al, 2019) سیاست‌های توزیع منابع بین افراد را مهم‌ترین راهکار افزایش شادابی عنوان کردند. (Mavruck et al, 2021) معتقد بودند که متغیرهای مکانی عینی، ذهنی و اجتماعی از طریق سرمایه‌های اقتصادی و اجتماعی نقش مهمی در میزان افزایش شادابی ساکنان داخل و حومه شهر دارد. باتوجه‌به مباحث مطرح‌شده می‌توان نتیجه گرفت که هر یک از اندیشمندان علوم مختلف شاخص‌ها و عوامل مؤثر بر شادابی و سرزندگی را از دیدگاه خود بر اساس ادراک و اهداف موردنظر بیان داشته‌اند. به‌عنوان مثال روان‌شناسان بیشتر بر شاخص‌های ذهنی که متأثر از روان انسان است تأکید داشته و جغرافی‌دانان باتوجه‌به دیدگاه سیستمی خود بر عوامل ترکیبی تأکید داشته‌اند. در شکل (۱) بر اساس نظریات هر یک از علوم شاخص‌های و عوامل مهم مؤثر بر شادابی و سرزندگی در قالب مدل مفهومی پژوهش ترسیم و ارائه شد.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و روش انجام آن توصیفی-تحلیلی می‌باشد. مطالعات نظریه‌ای با استفاده از روش کتابخانه‌ای، داده‌های میدانی نیز از طریق پرسش‌نامه با طیف لیکرت و مصاحبه با خانوارهای روستایی جمع‌آوری گردید. جامعه آماری، خانوارهای روستایی دو شهرستان تربت حیدریه در استان خراسان رضوی و فومن در استان گیلان می‌باشد ($N=41780$). ۳۸۰ خانوار روستایی با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شد. جدول (۱).

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیتی و تعداد نمونه دهستان‌های شهرستان‌های تربت حیدریه و فومن

شهرستان	بخش	دهستان	تعداد روستا	تعداد خانوارها	تعداد نمونه
شهرستان تربت حیدریه	مرکزی	بالا ولایت	۲۸	۷۹۷۸	۷۲
		پایین ولایت	۲۷	۳۷۳۶	۳۴
	جلگه رخ	بالارخ	۱۹	۲۴۵۹	۲۲
		میان رخ	۱۶	۱۱۶۶۵	۱۶
		پایین رخ	۱۷	۳۰۱۴۱	۲۹
	کدکن	کدکن	۴	۱۱۷۸۳	۱۶
شهرستان فومن		رقیچه	۱۳	۹۸۵	۹
	بایگ	بایگ	۸	۱۲۷۰	۱۲
	مرکزی	رود پیش	۲۸	۴۳۳۶	۳۹
		گشت	۲۸	۴۸۱۳	۴۴
		گوراب پس	۱۹	۳۰۹۰	۲۸
		لولمان	۲۰	۲۹۹۰	۲۷
شهرستان گیلان	سردار جنگل	آلین	۱۸	۱۱۶۸	۱۱
		سردار جنگل	۲۴	۳۳۱۸	۲۱
	مجموع		۲۶۹	۴۱۷۸۰	۳۸۰

برای پاسخگویی به سؤالات و تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری (توصیفی و استنباطی) استفاده شد. جهت بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر شادابی خانوارهای روستایی در دهستان‌های دو شهرستان تربت حیدریه و فومن، از آزمون‌های تعقیبی استفاده شد. برای انجام این امر هریک از عوامل شادابی در دهستان‌های مختلف روستایی دو شهرستان مورد مقایسه واقع گردید که این مقایسه و محاسبه تفاوت بین گروه‌ها توسط آزمون‌های (Post Hoc) انجام گردید. همچنین برای تحلیل فضایی مناطق روستایی، از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) استفاده شد. برای انجام این کار، اطلاعات هریک از دهستان‌ها بر اساس میانگینی که از طریق آزمون تعقیبی (Post Hoc) به دست آمده بود، به کمک این نرم‌افزار به اطلاعات فضایی متصل و نقشه‌های فضایی تهیه گردید. سطوح و مقیاس داده‌ها ترتیبی و فاصله‌ای بوده، و توزیع متغیرها نرمال بود. روایی پرسش‌نامه با استفاده از روایی محتوا سنجیده و مورد تأیید پانزده نفر از اساتید در حوزه علوم اجتماعی، روان‌شناسی و جغرافیا قرار گرفت. به منظور سنجش پایایی، از یک نمونه اولیه شامل ۴۰ پرسش‌نامه پیش‌آزمون گرفته شد و میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد. آلفای به دست آمده کل ۰/۷۹ می‌باشد که بالاتر از ۰/۷۰ است، لذا می‌توان گفت که مقیاس از پایایی قابل قبولی برخوردار بوده است (جدول ۲).

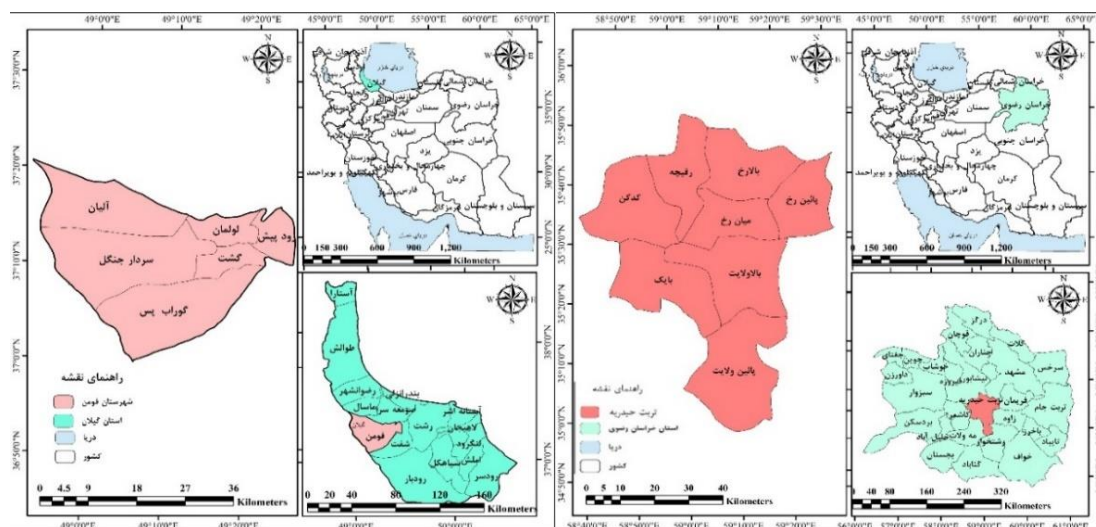

جدول ۲. میزان آلفای محاسبه شده برای هر یک از عوامل

ابعاد	تعداد گویه	میزان آلفای کرونباخ
اقتصادی	۱۰	۰/۷۱
اجتماعی	۲۲	۰/۷۲
نهادی- مدیریتی	۹	۰/۹۳
برخورداری	۱۲	۰/۷۵
شخصی- روان‌شناسی	۱۲	۰/۸۴
کالبدی	۲۵	۰/۸۸
زیست‌محیطی	۱۲	۰/۸۲
جغرافیایی (طبیعی)	۸	۰/۷۳
کل	۱۱۰	۰/۷۹

محدوده مورد مطالعه

منطقه مورد مطالعه دهستان‌های دو شهرستان تربت‌حیدریه و فومن می‌باشد. شهرستان تربت‌حیدریه در ۱۴۵ کیلومتری جنوب مشهد و دارای چهار بخش مرکزی، بایگ، کدکن و جلگه رخ می‌باشد که ۲ دهستان بالا ولایت و پایین ولایت در بخش مرکزی، ۱ دهستان بایگ در بخش بایگ؛ و ۲ دهستان کدکن و رقیچه در کدکن و ۳ دهستان بالا رخ، میان رخ و پایین رخ در بخش جلگه زاوه قرار گرفته‌اند. طبق نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵، شهرستان تربت‌حیدریه دارای ۷۵۷۴۰ نفر جمعیت روستانشین (۲۳۱۰۵ خانوار روستایی) می‌باشد. این تعداد جمعیت روستایی در ۱۳۲ روستای دارای سکنه استقرار یافته‌اند. شهرستان فومن در جنوب غربی استان گیلان و دارای دو بخش مرکزی و سردار جنگل می‌باشد و بخش مرکزی دارای چهار دهستان لولمان، رود پیش، گشت و گوراب‌پس بوده و بخش سردار جنگل دارای دو دهستان آلیان و سردار جنگل می‌باشد. بر اساس سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵ شهرستان فومن دارای ۵۴۴۳۹ نفر جمعیت روستانشین (۱۸۶۷۵ خانوار روستایی) می‌باشد. این تعداد جمعیت روستایی در ۱۳۷ روستای دارای سکنه استقرار یافته‌اند. شکل (تربت‌حیدریه (۲) و فومن (۳)) موقعیت منطقه مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

شکل ۳. نقشه موقعیت دهستان‌های فومن

شکل ۲. نقشه موقعیت دهستان‌های تربت‌حیدریه،

یافته‌ها

توزیع ویژگی‌های فردی پاسخگویان نشان داد که بیشترین فراوانی گروه سنی که به چهار گروه، بین ۲۱ تا ۳۰، ۳۱ تا ۴۰، ۴۱ تا ۵۰ و ۵۰ سال به بالا تقسیم شده است؛ متعلق به گروه ۴۱ تا ۵۰ سال با ۳۱/۵ درصد است. فراوانی جنسیت پاسخگویان نشان داد که از بین ۳۸۰ پاسخگو در نظر گرفته شده، ۸۶/۳ درصد مرد و بقیه زن بوده‌اند. از نظر تحصیلات ۴۰/۷ درصد مربوط به مدرک ابتدایی تا راهنمایی بوده که اکثر این تعداد در سنین بالایی بوده‌اند. ۴۶/۳ درصد پاسخگویان در فعالیت‌های بخش کشاورزی اشتغال داشته‌اند. از نظر تأهل، ۹۵/۲ درصد پاسخگویان متأهل بوده‌اند و مابقی مجرد. ۹۱/۳ درصد پاسخگویان نیز بیان داشتند که دارای مسکن شخصی هستند (جدول ۳).

جدول ۳. توزیع فراوانی جمعیت مورد مطالعه (حداکثرها)

مشخصات پاسخ‌دهنده	بیشترین پاسخگو	تعداد پاسخگو	درصد
سن	۴۱-۵۰ سال	۱۲۰	۳۱/۵
جنسیت	مرد	۳۲۸	۸۶/۳
تحصیلات	ابتدایی تا راهنمایی	۱۵۵	۴۰/۷
تأهل	متأهل	۳۶۲	۹۵/۲
شغل اصلی	کشاورز	۱۷۶	۴۶/۳
نوع مالکیت مسکن	شخصی	۳۴۷	۹۱/۳

بررسی تفاوت مناطق روستایی هر کدام از دهستان‌های دو شهرستان از نظر عوامل مؤثر بر شادابی

در این مرحله جهت بررسی وضعیت مناطق روستایی هر کدام از دهستان‌های دو شهرستان تربت حیدریه و فومن از نظر عوامل شادابی از آزمون توکی (Tukey HSD) استفاده شد. این آزمون که به HSD معروف است به مقایسه تفاوت‌های میان گروه‌ها می‌پردازد و بر اساس میانگین و سطح تحت پوشش ۰/۰۵ گروه‌ها را در طبقات مختلف دسته‌بندی می‌کند. باتوجه به این آزمون مناطق روستایی در سه طبقه، کمترین اثر بر شادابی (طبقه اول)، اثر متوسط (طبقه دوم) و بیشترین اثر در شادابی (طبقه سوم) دسته‌بندی شد. بر اساس این آزمون، یافته‌ها در جدول‌های (۴) و (۵) برای دهستان‌های دو شهرستان تربت حیدریه و فومن بر اساس میزان امتیازات کسب شده نشان داده شده است.

جدول ۴. وضعیت دهستان‌های شهرستان تربت حیدریه از نظر عوامل مؤثر بر شادابی

عامل	طبقات			
	اول	میانگین	دوم	میانگین
اقتصادی	رقیچه	۲/۳۷		
	کدکن	۲/۴۸		
	پایین ولایت	۲/۵۱	میان رخ	۳/۰۰
	پایین رخ	۲/۵۲		
	بالارخ	۲/۵۳		
	بایگ	۲/۶۷		
اجتماعی	رقیچه	۲/۶۸		
	کدکن	۲/۷۷		
	پایین ولایت	۲/۷۸	بایگ	۳/۰۱
	میان رخ	۲/۷۹		
	پایین رخ	۲/۸۰		
	بالارخ	۲/۸۲		

۰/۰۱۷	۳/۴۵	میان رخ	۲/۹۸	بالارخ	۲/۱۵	رقیچه	نهادی- مدیریتی
	۳/۶۵	بایگ	۲/۹۹	پایین رخ	۲/۲۵	پایین ولایت	
۰/۰۰۱	۳/۵۴	بایگ	۲/۹۹	پایین رخ	۲/۲۱	رقیچه	برخورداری
	۳/۵۵	بالا ولایت	۳/۰۳	میان رخ	۲/۳۴	بالارخ	
۰/۰۲۱	۳/۳۸	پایین رخ	۳/۰۲	پایین ولایت	۲/۸۹	بالارخ	شخصی- روان‌شناسی
	۳/۴۰	بالا ولایت					
	۳/۴۰	کدکن					
	۳/۴۳	رقیچه					
	۳/۴۷	میان رخ					
۰/۳۱۱	۳/۰۷	کدکن	۳/۰۲	پایین ولایت	-	-	کالبدی
	۳/۰۸	بالا ولایت					
	۳/۱۱	میان رخ					
	۳/۱۲	رقیچه					
	۳/۱۵	بالارخ					
۰/۰۲۱	۳/۴۴	میان رخ	۳/۰۱	پایین رخ	۲/۸۱	رقیچه	محیطی
			۳/۰۲	پایین ولایت	۲/۸۳	کدکن	
					۲/۹۱	بالارخ	
					۲/۹۸	پایین ولایت	
۰/۶۲۳	-	-	۲/۹۴	کدکن	۲/۷۴	بالا ولایت	جغرافیایی
			۲/۹۶	رقیچه	۲/۸۳	پایین ولایت	
			۲/۹۶	بایگ	۲/۹۰	پایین رخ	
					۲/۹۱	میان رخ	
					۲/۹۲	بالارخ	

چنانچه در جدول (۴) نشان داده شده است از نظر عامل اقتصادی مؤثر بر شادابی دهستان‌های شهرستان تربت‌حیدریه، چهار دهستان در طبقه اول، و در هریک از طبقات دوم و سوم تنها یک دهستان قرار گرفته‌اند که نشان‌دهنده این است که در اکثر دهستان‌ها عامل اقتصادی تأثیر کمتری بر شادابی آنان داشته است. باتوجه به شواهد میدانی اشتغال اکثریت ساکنان روستاهای شهرستان تربت‌حیدریه متکی به بخش کشاورزی می‌باشد. نوسان درآمدی در بخش کشاورزی از عوامل مهم نارضایتی اقتصادی در دهستان‌های مورد مطالعه این شهرستان می‌باشد. تنها دهستان میان رخ رضایت متوسط و دهستان بالا ولایت رضایت بالاتری نسبت به وضعیت اقتصادی خود داشته‌اند که می‌تواند به دلیل نزدیکی به مرکز شهر و قرارگیری تعداد بیشتری از روستاهای این دهستان‌ها در مسیر ارتباطی تربت‌حیدریه به مشهد و نیز اختصاص سطح زیر کشت بیشتر این دهستان‌ها به محصول زعفران باشد. در نتیجه باتوجه به درآمد حاصل از این محصول، طبق اظهارات پاسخگویان وضعیت درآمد و پس‌انداز آنان مناسب بوده و احساس رضایت داشته‌اند. از نظر عامل اجتماعی نیز تنها دهستان بایگ در سطح دوم قرار گرفته است و هفت دهستان دیگر در طبقه اول جای گرفته‌اند. شاخص‌های متعددی در رضایت یا نارضایتی از عامل اقتصادی دخیل است، شاخص‌هایی مانند: امنیت فردی و اجتماعی، سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی، تعلق مکانی و سلامت که در دهستان‌های شهرستان تربت‌حیدریه همان‌طور که در نتیجه آزمون مشاهده می‌شود ساکنان مناطق

روستایی شهرستان تربت حیدریه از عامل اجتماعی رضایت نداشته‌اند. تنها دهستان بایگ رضایت نسبی از وضعیت عامل اجتماعی داشته‌اند. این نشان‌دهنده پایین بودن کیفیت شاخص‌های اجتماعی در این مناطق است. به لحاظ عامل نهادی-مدیریتی دهستان‌های رقیچه، پایین ولایت و بالا ولایت در طبقه اول، دهستان‌های بالارخ، پایین رخ و کدکن در طبقه دوم و دهستان‌های میان رخ و بایگ در طبقه سوم قرار گرفته‌اند. مهم‌ترین نهاد مدیریتی در روستاها دهیاری و شوراهای اسلامی می‌باشند که نتایج بررسی این مطالعه برای دهستان‌های شهرستان تربت حیدریه حاکی از آن است که تنها دو دهستان بایگ و میان رخ از وضعیت عامل نهادی-مدیریتی رضایت داشته‌اند. طبق بررسی‌های میدانی از پاسخ‌گویان مشخص شد که سطح و نوع انتظاراتی که مردم محلی از نهادهای روستایی دارند متفاوت است و باتوجه به تفاوت در نگرش آن‌ها و همچنین خصلت قومیت‌گرایی که در روستاها وجود دارد افراد نزدیک به مدیریت روستا رضایت بیشتری از این نهادها داشته و برعکس هر کجا اختلافات قومی نمود بیشتری دارد رضایت در سطح پایین قرار گرفته است. از نظر عامل برخورداری دهستان‌های رقیچه، بالارخ، کدکن در طبقه اول، دهستان‌های پایین رخ، میان رخ و بالارخ در طبقه دوم و دهستان‌های بایگ و بالا ولایت در طبقه سوم جای دارند. بررسی میانگین‌ها و مقایسه آنان در عامل برخورداری نشان‌دهنده دسترسی نسبی به امکانات آموزشی، خدماتی و بهداشتی در سطح دهستان‌های تربت حیدریه است. از نظر عامل شخصی-روان‌شناسی دهستان بالارخ در طبقه اول، دهستان پایین ولایت در طبقه دوم و دهستان‌های پایین رخ، بالا ولایت، کدکن، رقیچه، میان رخ و بایگ در طبقه سوم قرار دارند. نگاهی به آمار و بررسی میانگین‌های عامل شخصی-روان‌شناسی نشان می‌دهد روستاییان شهرستان تربت حیدریه باتوجه به شاخص‌های مورد بررسی نسبت به خودآگاهی، عزت‌نفس، دین‌داری و امید به آینده احساس رضایت داشته‌اند. از منظر عامل کالبدی مؤثر بر شادابی، دهستان‌های پایین ولایت و پایین رخ در طبقه دوم و دهستان‌های کدکن، بالا ولایت، میان رخ، رقیچه، بالارخ و بایگ در طبقه سوم جای گرفته‌اند که این نشان‌دهنده وضعیت مناسب کالبدی روستاها به لحاظ ظاهری در پی اجرای طرح هادی در اکثر روستاهای این شهرستان است و روستاییان از نوع و مساحت مساکن خود نیز رضایت داشته‌اند. از نظر عامل زیست‌محیطی دهستان‌های رقیچه، کدکن، بالارخ، پایین ولایت و بایگ در طبقه اول، دهستان‌های پایین رخ و پایین ولایت در طبقه دوم و دهستان میان رخ در طبقه سوم جای دارند؛ روستاییان پنج دهستان در شهرستان تربت حیدریه به لحاظ عامل زیست‌محیطی احساس خوشایندی نداشته‌اند که این نارضایتی طبق اظهارات پاسخ‌گویان بیشتر مربوط به عدم دسترسی به فضای سبز و تفریحی کافی، وضعیت نامناسب جمع‌آوری و دفع زباله و نیز عدم ساماندهی پس‌آب‌ها و آب‌های سطحی داخل بافت روستا بوده است. در نهایت از لحاظ عامل جغرافیایی مؤثر بر شادابی، دهستان‌های بالا ولایت، پایین رخ، میان رخ در طبقه اول و سه دهستان کدکن، رقیچه و بایگ در طبقه دوم قرار گرفته‌اند. ساکنین نواحی روستایی شهرستان تربت حیدریه تقریباً به لحاظ عامل جغرافیایی مؤثر بر شادابی رضایت نداشته‌اند که این عدم رضایت بیشتر به دلیل قرارگیری بسیاری از روستاها در منطقه دشتی با آب‌وهوای نیمه‌خشک بوده است که طی سال‌های اخیر نیز گرفتار خشکسالی و کاهش شدید بارندگی شده‌اند و همچنین بی‌نظمی بارش‌ها موجب خسارت زیاد به کشاورزی و در نتیجه وضعیت اقتصادی و درآمدی آنان شده است.

جدول ۵. وضعیت دهستان‌های شهرستان فومن از نظر عوامل مؤثر بر شادابی

عامل	طبقات					
	اول	میانگین	دوم	میانگین	سوم	میانگین
اقتصادی	گوراب پس	۱/۸۹	آلیان	۲/۰۰		
	لولمان	۱/۹۳	گشت	۲/۰۴	سردار جنگل	۳/۱۸
	رود پیش	۱/۹۳				۰/۰۳۱
اجتماعی	گوراب پس	۲/۵۱	لولمان	۲/۷۲		
	آلیان	۲/۶۱	گشت	۲/۷۵	سردار جنگل	۳/۸۳
	رود پیش	۲/۶۳				۰/۰۱۱
نهادی - مدیریتی	-	-	آلیان	۳/۱۴	گوراب پس	۳/۴۶
	-	-	رود	۳/۳۲	سردار جنگل	۳/۶۷
	-	-	پیش		لولمان	۳/۸۳
	-	-			گشت	۳/۸۰
برخورداری	آلیان	۲/۳۶				
	گوراب پس	۲/۳۸	لولمان	۲/۹۹	سردار جنگل	۳/۴۲
	رود پیش	۲/۳۹			گشت	۳/۴۵
شخصی - روان‌شناسی	-	-	-	-	سردار جنگل	۳/۵۷
	-	-	-	-	لولمان	۳/۵۷
	-	-	-	-	آلیان	۳/۵۹
	-	-	-	-	گوراب پس	۳/۶۵
	-	-	-	-	رود پیش	۳/۶۵
	-	-	-	-	گشت	۳/۷۴
کالبدی			گوراب			
			پس	۳/۰۱		
			رود	۳/۰۱		
			پیش	۳/۰۹		
			آلیان	۳/۱۵		
			سردار	۳/۲۱		
			جنگل	۳/۲۱		
		گشت				
محیطی			لولمان			
			آلیان	۲/۹۸		
			سردار	۳/۰۵		
			جنگل	۳/۰۷		
			لولمان	۳/۱۰		
جغرافیایی			گشت			
			گشت	۲/۲۲	آلیان	۳/۴۲
			لولمان	۳/۰۲	سردار جنگل	۳/۵۲
					گوراب پس	۳/۵۲

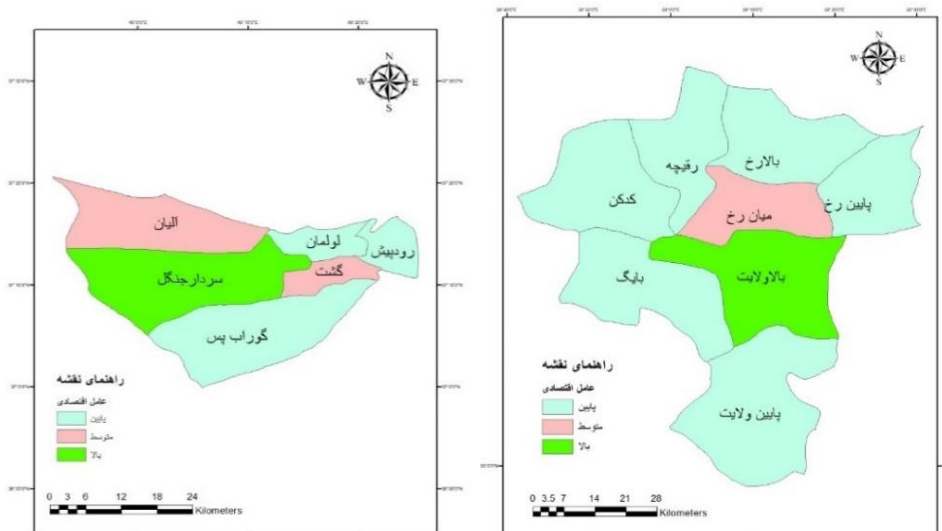
همچنین بررسی وضعیت مناطق روستایی هر کدام از دهستان‌های شهرستان فومن از نظر عوامل مؤثر بر شادابی بر اساس یافته‌های جدول (۵) کم‌ترین و بیشترین طبقات بر اساس میزان امتیازات کسب‌شده نشان داد. از نظر عامل اقتصادی مؤثر بر شادابی، دهستان‌های گوراب‌پس، لولمان و رود پیش در طبقه اول قرار گرفته‌اند به این معنی که عامل اقتصادی تأثیر کمتری بر شادابی آنان داشته است و تنها مناطق روستایی دهستان سردار جنگل در طبقه سوم قرار گرفته است؛ این امر

نشان‌دهنده عدم رضایت از وضعیت اقتصادی و درآمدی است که عمدتاً متکی به کشاورزی و خدمات است می‌باشد. از نظر شاخص اجتماعی دهستان‌های گوراب‌پس، آلیان و رود پیش در طبقه اول، دهستان‌های لولمان و گشت در طبقه دوم و دهستان سردار جنگل در طبقه سوم قرار گرفته است؛ پراکندگی رضایت از عامل اجتماعی در دهستان‌های شهرستان فومن و قرارگیری نیمی از دهستان‌ها در طبقه اول نشان داد طبق مشاهدات و مصاحبه با افراد محلی و پاسخگویان شاخص‌های این عامل در مناطق روستایی از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. به لحاظ عامل نهادی- مدیریتی دهستان‌های آلیان و رود پیش در طبقه دوم و دهستان‌های گوراب‌پس، سردار جنگل، لولمان و گشت در طبقه سوم قرار گرفته‌اند، بررسی‌های میدانی انجام‌گرفته در این مورد گویای این امر بود که خانوارهای روستایی دهستان‌های شهرستان فومن عمدتاً از نهادهای مدیریتی به‌ویژه از دهیاران خود رضایت داشتند. از نظر عامل برخورداری دهستان‌های آلیان، گوراب‌پس و رود پیش در طبقه اول، دهستان لولمان در طبقه دوم و دهستان‌های سردار جنگل و گشت در طبقه سوم جای دارند؛ مشاهدات میدانی و نیز داده‌های سازمانی موجود برای دسترسی و برخورداری از امکانات آموزشی، بهداشتی و خدماتی نشان‌دهنده این امر است که به‌جز دهستان سردار جنگل و گشت بقیه دهستان‌ها وضعیت مطلوبی نداشته‌اند. از نظر عامل شخصی- روان‌شناسی تمام دهستان‌های شهرستان فومن در طبقه سوم قرار دارند؛ این امر گویای رضایت بالای روستاییان شهرستان فومن نسبت به خود و امید به آینده است. از منظر عامل کالبدی مؤثر بر شادابی، همه دهستان‌ها در طبقه دوم جای گرفته‌اند؛ روستاییان شهرستان فومن نسبت به نوع و مساحت مسکن خود رضایت نسبی داشته‌اند و همچنین علی‌رغم اجرای طرح هادی در اکثر روستاها باز هم روستاییان از بافت کالبدی روستای خود رضایت کامل نداشته‌اند. از نظر عامل زیست‌محیطی دهستان‌های گوراب‌پس و رود پیش در طبقه اول، دهستان‌های آلیان، سردار جنگل، لولمان و گشت در طبقه دوم جای دارند؛ برخورداری از چشم‌انداز زیبا و فضاهای سبز بسیار در شهرستان فومن علت رضایت نسبی آنان از عامل زیست‌محیطی است؛ اما در عین حال از شرایط دفع زباله و پس آب ناراضی و احساس ناخوشایندی داشتند. در نهایت از لحاظ عامل جغرافیایی مؤثر بر شادابی، دهستان رود پیش در طبقه اول، دهستان‌های گشت و لولمان در طبقه دوم و دهستان‌های آلیان، سردار جنگل و گوراب‌پس در طبقه سوم قرار گرفته‌اند، شرایط آب‌وهوایی و موقعیت سکونتگاهی شهرستان فومن که نتیجه آن محیط طبیعی زیبا و جاذب بوده است برای ساکنان روستایی رضایت را در پی داشته است.

توزیع فضایی عوامل مؤثر بر شادابی در دهستان‌های دو شهرستان تربت‌حیدریه و فومن

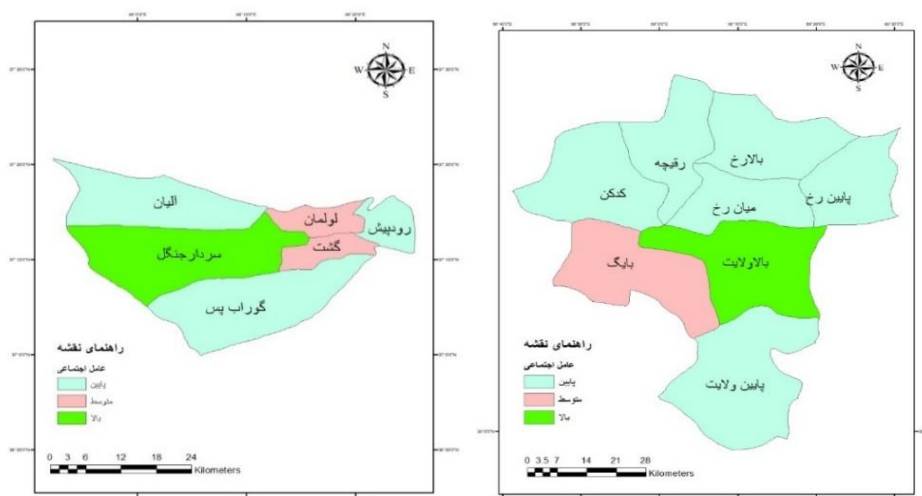
برای تحلیل فضایی مناطق روستایی دو شهرستان تربت‌حیدریه و فومن از لحاظ عوامل مؤثر بر شادابی از سیستم اطلاعات جغرافیا (GIS) استفاده شد. تحلیل فضایی و الگوهای فضایی عوامل مؤثر بر شادابی دهستان‌های دو شهرستان به صورت نقشه آورده شد. برای انجام این کار، اطلاعات هریک از دهستان‌های دو شهرستان تربت‌حیدریه و فومن بر اساس میانگینی که از طریق آزمون تعقیبی (Post Hoc) به دست آمده بود، به کمک این نرم‌افزار به اطلاعات فضایی متصل و نقشه‌های فضایی هر عامل تهیه شد. در این الگو، شادابی متأثر از عوامل در سه سطح (بالا، متوسط و پایین) دسته‌بندی و به تحلیل فضایی هر یک از عوامل مؤثر بر شادابی پرداخته شد. مطابق با الگوی فضایی عامل اقتصادی (شکل ۴) و (شکل ۵) مؤثر بر شادابی در مجموع دهستان‌های دو شهرستان تنها در دهستان سردار جنگل عامل اقتصادی بیشترین تأثیر را بر شادابی داشته است. بررسی نقشه پراکنش عامل اقتصادی مؤثر بر شادابی در دهستان‌های دو شهرستان تربت‌حیدریه و فومن نشان می‌دهد تقریباً ۷۵ درصد دهستان‌های شهرستان تربت‌حیدریه و ۵۰ درصد دهستان‌های شهرستان فومن عامل تأثیر عامل اقتصادی در شادابی را پایین بدانند و این نشان‌دهنده عدم رضایت روستاییان هر دو منطقه جغرافیایی منتخب از وضعیت

اقتصادی و معیشتی می‌باشد. و تنها یک دهستان از هر کدام از شهرستان‌ها شادابی خود را متأثر از وضعیت اقتصادی خود دانسته‌اند که باتوجه به نتیجه خوداظهاری و مصاحبه با پاسخگویان این دهستان‌ها از نظر درآمدی در وضعیت مطلوبی قرار داشتند.

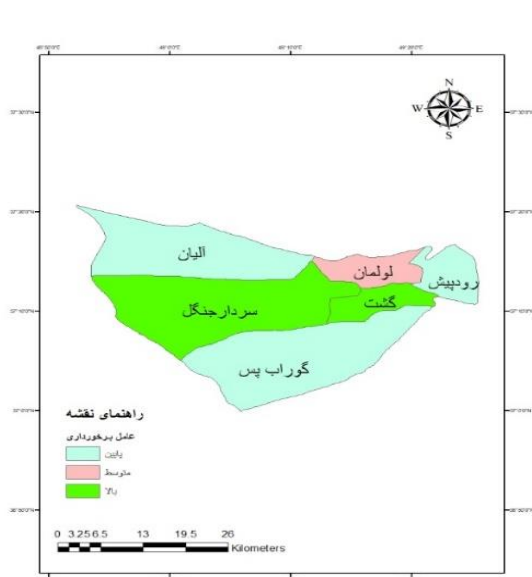
شکل ۴- وضعیت مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه از نظر عامل اقتصادی
شکل ۵- وضعیت مناطق روستایی شهرستان فومن از نظر عامل اقتصادی

مقایسه نتایج نقشه‌های به‌دست‌آمده از وضعیت عامل اجتماعی مؤثر در شادابی (شکل ۶- تربت حیدریه) و (شکل ۷- فومن) نشان می‌دهد در هر دو شهرستان از نظر عامل اجتماعی مؤثر بر شادابی تفاوت معناداری بین مناطق مختلف وجود دارد و اکثریت روستاییان از وضعیت اجتماعی موجود احساس رضایت نداشته‌اند و بیشترین نارضایتی از وضعیت اجتماعی در دهستان‌هایی اتفاق افتاده است که به لحاظ اقتصادی نیز چنانچه در قسمت عامل اقتصادی مشاهده شد وضعیت مطلوبی نداشته‌اند. این امر می‌تواند نشان‌دهنده این باشد که با توجه وضعیت نامطلوب اقتصادی شاخص‌های اجتماعی مانند: سلامت، مشارکت، کیفیت زندگی و حس تعلق مکانی تحت‌تأثیر وضعیت درآمدی دچار افول شود.

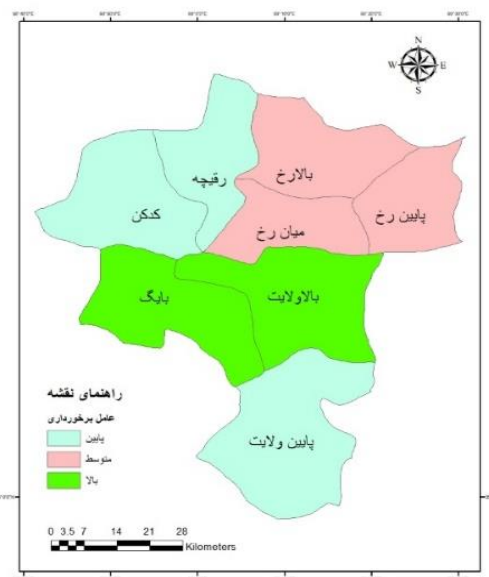

شکل ۶. وضعیت مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه، از نظر عامل اجتماعی
شکل ۷. وضعیت مناطق روستایی شهرستان فومن از نظر عامل اجتماعی

به لحاظ عامل برخورداری در مناطق مختلف روستایی شهرستان تربت حیدریه تفاوت معناداری وجود دارد. الگوی فضایی عامل برخورداری مؤثر بر شادابی در دهستان‌های هشت‌گانه تربت حیدریه (شکل ۸) نشان می‌دهد دو دهستان بالا ولایت و بایگ به لحاظ برخورداری از خدمات اعم از آموزشی، بهداشتی، تجاری و اوقات فراغت از سطح مطلوب‌تری برخوردار بوده‌اند؛ لذا رضایت از وضعیت موجود برخورداری‌ها در سطح بالاتری نسبت به شش دهستان دیگر وجود دارد. همچنین الگوی فضایی عامل برخورداری مؤثر بر شادابی در دهستان‌های مختلف شهرستان فومن نشان می‌دهد (شکل ۹)، دو دهستان گشت و سردار جنگل از نظر دسترسی و برخورداری از امکانات و خدمات اعم از آموزشی، بهداشتی، تجاری و سایر امکانات در وضعیت مطلوب‌تری قرار داشته‌اند. بنابراین در این دو دهستان تأثیر عامل برخورداری بر شادابی ساکنین آن‌ها بیشتر بوده است. در دهستان لولمان این تأثیرگذاری به صورت توسط برآورد شده است و در سه دهستان، رود پیش، آلیان و گوراب پس عامل برخورداری بر شادابی ساکنین تأثیر کمتری داشته است. چنانچه در نقشه‌های تهیه‌شده از وضعیت عامل برخورداری مؤثر در شادابی مشاهده می‌شود، دهستان‌هایی که به لحاظ داده‌های سازمانی و نیز مشاهدات میدانی مشخص شد که دارای امکانات آموزشی، خدماتی و بهداشتی بیشتری بودند، عامل برخورداری در شادابی موجود آنان سهم بالاتری داشته است.

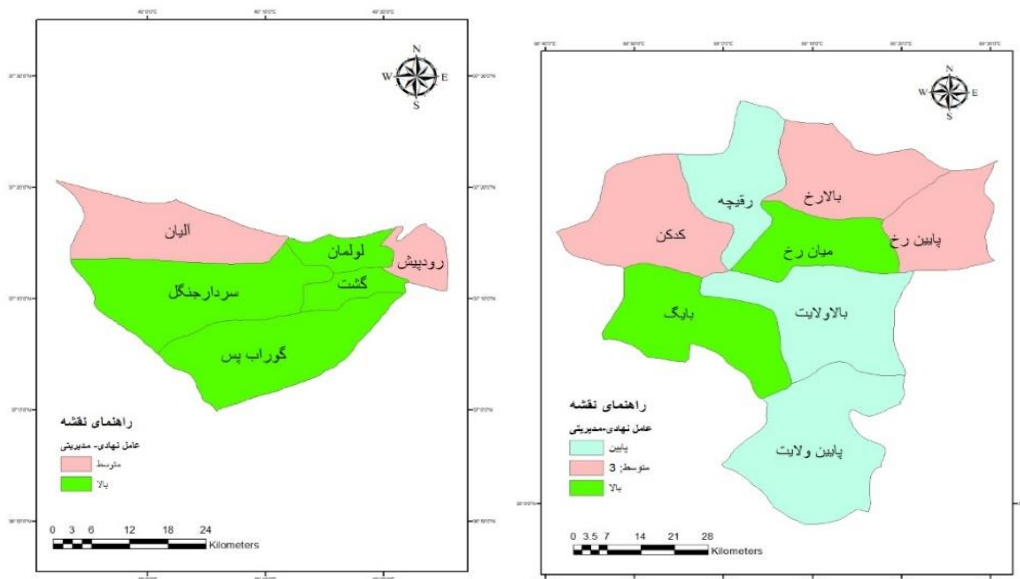
شکل ۹. وضعیت مناطق روستایی شهرستان فومن از نظر عامل برخورداری

شکل ۸. وضعیت مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه، از نظر عامل برخورداری

همان‌طور که نقشه‌های مربوط به وضعیت عامل نهادی- مدیریتی ملاحظه می‌شود (شکل ۱۰) و (شکل ۱۱)؛ اکثریت روستاییان شهرستان فومن از وضعیت نهادی- مدیریتی خود رضایت بالایی داشته‌اند که دلیل این امر را باتوجه‌به مصاحبه‌های انجام‌گرفته با ساکنین آن مناطق، کارایی و مدیریت شوراها و دهیاران می‌دانستند و اظهار داشتند که خدمات مناسبی را برای روستا ارائه داده‌اند؛ اما در اکثر روستاهای شهرستان تربت حیدریه اهالی از نهادهای مدیریتی به‌ویژه دهیاران رضایت نداشتند.

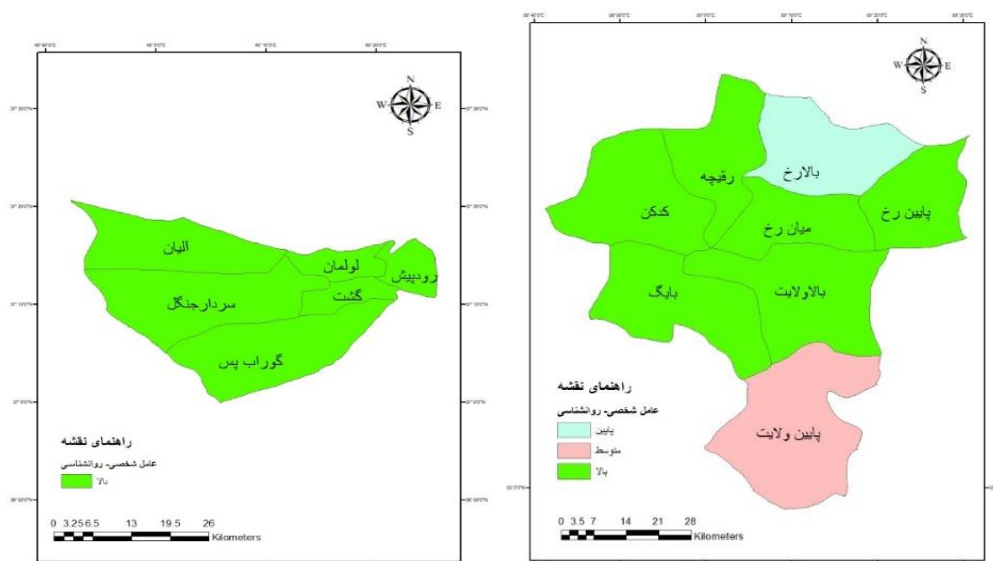

شکل ۱۱- وضعیت مناطق روستایی شهرستان فومن
از نظر عامل نهادی

شکل ۱۰- وضعیت مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه،
از نظر عامل نهادی

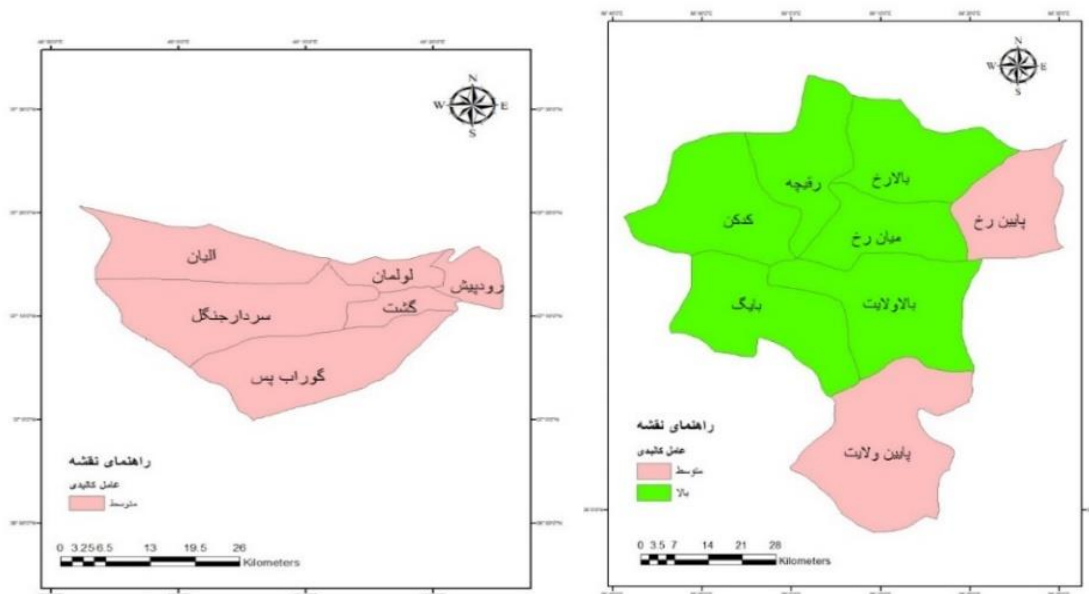
چنانچه نقشه‌های پراکندگی عامل شخصی- روان‌شناسی مؤثر بر شادابی در دو شهرستان نشان می‌دهد، در مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه (شکل ۱۲) اختلاف معناداری دارند؛ اما در مناطق مختلف روستایی شهرستان فومن هیچ اختلافی وجود ندارد (شکل ۱۳) و روستاییان دو شهرستان به لحاظ شاخص‌های خودآگاهی، عزت‌نفس، امید به آینده احساس رضایت بالایی داشته‌اند و تنها در دهستان بالارخ شهرستان تربت حیدریه پاسخگویان نسبت به این عامل احساس رضایت کمی داشته‌اند که این امر ناشی از نوع نگاهی که آنان به توانایی‌ها و روحیات شخصی آن‌ها است و همچنین باتوجه به اوضاع اقتصادی نسبت به آینده خوش بین نبوده‌اند.

شکل ۱۳- وضعیت مناطق روستایی شهرستان فومن
از نظر عامل شخصی

شکل ۱۲- وضعیت مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه،
از نظر عامل شخصی

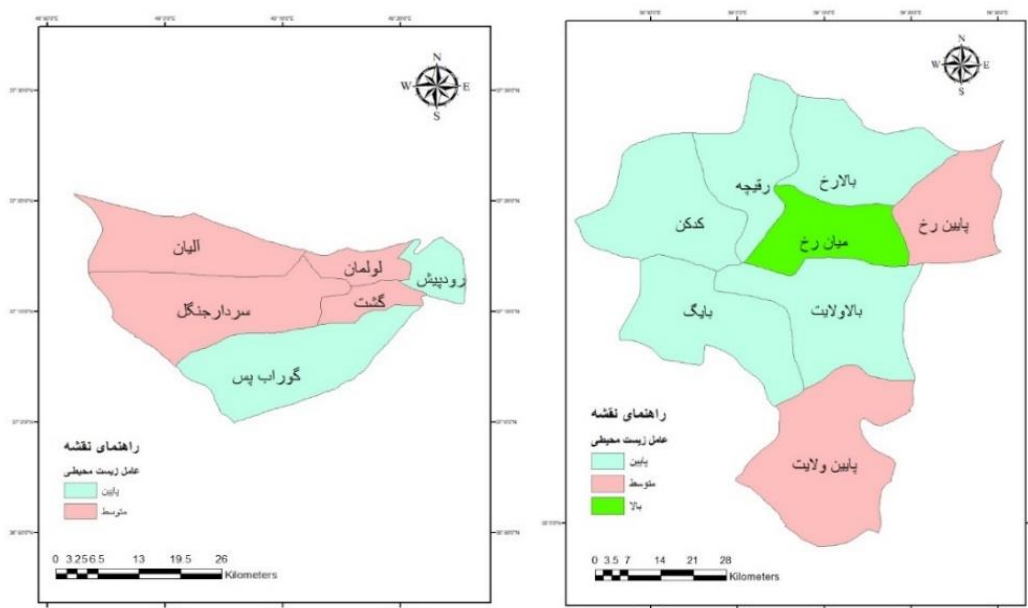
نقشه الگوی فضایی عامل کالبدی مؤثر بر شادابی در دو شهرستان تربت حیدریه (شکل ۱۴) و فومن (شکل ۱۵) نشان می‌دهد در دو دهستان شهرستان تربت حیدریه و تمام دهستان‌های شهرستان فومن از وضعیت کالبدی مسکن و روستاهای خود احساس رضایت و خوشایندی متوسطی داشته‌اند که این امر طبق مصاحبه انجام گرفته باتوجه به شاخص‌های موردنظر مربوط به عدم رضایت کافی از وضعیت معابر، ظاهر بصری روستا، مساحت زیربنا و نوع مصالحی که باتوجه به اقلیم منطقه به‌اجبار باید استفاده شود بوده است.

شکل ۱۵- وضعیت مناطق روستایی شهرستان فومن از نظر عامل کالبدی

شکل ۱۴- وضعیت مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه، از نظر عامل کالبدی

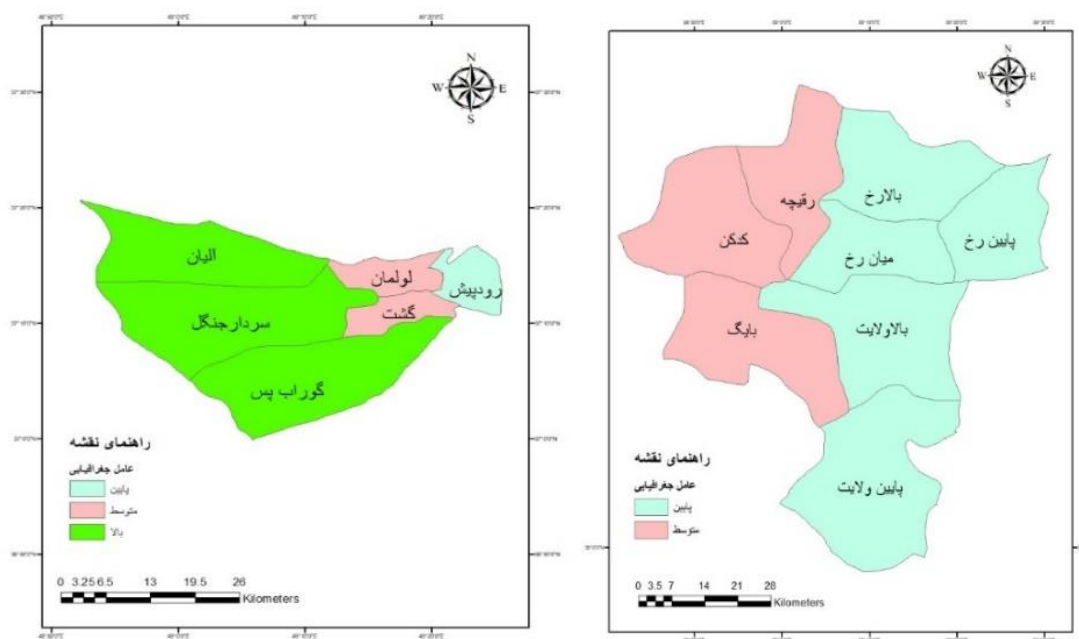
همان گونه که در نقشه‌ها (شکل ۱۶) و (شکل ۱۷) مشاهده می‌شود، عامل زیست‌محیطی مؤثر بر شادابی در پنج دهستان تربت حیدریه و دو دهستان از شهرستان فومن تأثیر کمی داشته است و ساکنان روستایی این دهستان‌ها رضایت پایینی از وضعیت شاخص‌های زیست‌محیطی داشتند. پاسخگویان در شهرستان تربت حیدریه اظهار داشتند این نارضایتی بیشتر ناشی از وضعیت نامناسب دفع زباله، پس‌آبها و چهره نامناسب اطراف روستا و همچنین از بین رفتن بسیاری از گونه‌های گیاهی و جانوری طی گذشت زمان است. در دو دهستان رود پیش و گوراب پس در شهرستان فومن نیز اظهار داشتند هرچند چشم‌انداز طبیعی روستاها به لحاظ بصری مناسب است؛ اما وضعیت دفع زباله نامناسب و موجب نارضایتی ساکنان بوده است. چهار دهستان دیگر شهرستان فومن اما رضایت بالایی از وضعیت زیست‌محیطی داشته‌اند که طبق پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان اقلیم مناسب چشم‌انداز زیبایی ایجاد کرده است و همچنین در بسیاری از روستاها جمع‌آوری زباله‌ها به‌طور مرتب انجام می‌گیرد و به لحاظ تنوع جانوری و پوشش گیاهی نیز دستخوش تغییرات نسبی بوده‌اند.

شکل ۱۷- وضعیت مناطق روستایی شهرستان فومن
از نظر عامل محیطی

شکل ۱۶- وضعیت مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه،
از نظر عامل محیطی

نقشه‌های پراکنش عامل جغرافیایی مؤثر بر شادابی در دهستان‌های دو شهرستان تربت حیدریه (شکل ۱۸) و فومن (شکل ۱۹) نشان می‌دهد پنج دهستان شرقی شهرستان تربت حیدریه از وضعیت آب‌وهوایی و جغرافیایی منطقه خود رضایت نداشته‌اند. مشاهدات میدانی نیز گویای این امر است که مناطق روستایی که رضایت پایینی داشته‌اند به لحاظ موقعیت سکونتگاهی اکثراً در دشت واقع شده‌اند و وابستگی معیشت آنان به بارش و آب‌های زیرزمینی و سطحی، تحت تأثیر خشکسالی‌های اخیر قرار گرفته است که این امر بر نارضایتی بیشتر آنان دامن زده است. اما در شهرستان فومن سه دهستان از مجموع شش دهستان از عامل جغرافیایی رضایت بالایی داشته‌اند و دو دهستان نیز رضایت نسبی داشته است و تنها یک دهستان ناراضی بوده‌اند. موقعیت مکانی و شرایط جغرافیایی شهرستان فومن با قرارگیری در اقلیم معتدل جاذبه‌های گردشگری زیادی را سبب شده است و این موجب شده است که هرچند بخش وسیعی از شاغلین مناطق روستایی شهرستان فومن وابسته به بخش کشاورزی هستند؛ اما در عین حال وضعیت آب‌وهوایی و تغییر اقلیم نتوانسته است بر معیشت آنان تأثیر زیادی بگذارد؛ زیرا فعالیت‌های خدمات و صنعت گردشگری نتوانسته است تنوع درآمدی ایجاد کند؛ این امر به نوبه خود سبب شده است که تغییرات اقلیمی نتواند بر رضایت آنان از عامل جغرافیایی تأثیر زیادی بگذارد.

شکل ۱۸- وضعیت مناطق روستایی شهرستان تربت حیدریه، شکل ۱۹- وضعیت مناطق روستایی شهرستان فومن
از نظر عامل جغرافیایی

بحث

شادابی در مناطق روستایی یک هدف است که اهمیت آن به طور گسترده‌ای توسط دانشمندان در سراسر جهان به رسمیت شناخته شده است. به طوری که امروزه شادابی در مناطق روستایی به یکی از دغدغه‌های اصلی سیاستمداران توسعه روستایی در بسیاری از کشورها تبدیل شده است. شادابی در نگاه عامه مردم دارای تعاریف مختلفی است؛ زیرا هر کس به فراخور تجربه خود آن را تعریف می‌نماید. بنابراین شادابی در لحظه مفهوم پیدا می‌کند و از زمانی به زمان دیگر و از مکانی به مکان دیگر این معنا تغییر می‌یابد. افراد بر اساس ذهنیت خود در مورد محیط پیرامون خود قضاوت می‌کنند و هر چند افراد اطلاعات یکسانی از محیط زندگی دریافت می‌نمایند؛ اما درک و در نتیجه احساس متفاوتی دارند. لذا عواملی که موجب شادابی می‌شود از مکانی به مکان دیگر متفاوت و تحت تأثیر ادراک افراد هر محیط نسبت به شادابی و آن عوامل دارد. این مقاله به بررسی تطبیقی عوامل مؤثر بر شادابی خانوارهای روستایی در دهستان‌های دو شهرستان تربت حیدریه در استان خراسان رضوی و شهرستان فومن در استان گیلان پرداخت. نتایج در زمینه بررسی تفاوت عوامل مؤثر در منطقه نشان داد که: عوامل مؤثر بر شادابی بر اساس ادراکات فردی از محیط از مکانی به مکان دیگر متفاوت می‌باشد به طوری که در زمینه عامل اقتصادی مؤثر بر شادابی از میان ۱۴ دهستان مورد بررسی در دو شهرستان، ۹ دهستان شامل شش دهستان رقیچه، بالا ولایت، کدکن، پایین ولایت، پایین رخ، بالا رخ و بایگ در تربت حیدریه و سه دهستان گوراب پس لولمان و رود پیش در فومن این عامل را در شادابی خود مؤثر نه دانسته‌اند و به عبارتی از وضعیت اقتصادی خود رضایت نداشته‌اند. از نظر عامل اجتماعی نیز تنها دو دهستان بالا ولایت در تربت حیدریه و سردار جنگل در فومن از این عامل احساس رضایت بالاتری داشته‌اند. از نظر عامل نهادی- مدیریتی نیمی از دهستان‌های تربت حیدریه تأثیر این عامل را بر شادابی خود در حد متوسط دانسته‌اند؛ اما در چهار دهستان از دهستان‌های فومن این عامل را کاملاً مؤثر بر شادابی خود می‌دانند. از نظر عامل برخورداری در تمام دهستان‌های مورد مطالعه اثرگذاری متوسطی داشته است. دو عامل شخصی- روان‌شناسی و کالبدی در همه

دهستان‌های شهرستان فومن و شش دهستان تربت‌حیدریه بالاترین اثر را بر شادابی آنان داشته است. عامل زیست‌محیطی در دهستان‌های تربت‌حیدریه اثرگذاری پایین داشته و در دهستان‌های فومن اثرگذاری آن متوسط بوده است. همچنین از نظر عامل جغرافیایی دهستان‌های تربت‌حیدریه رضایت کمتری داشته‌اند؛ اما در سه دهستان‌های از شش دهستان شهرستان فومن اثر بالایی داشته است. این مطالعه نشان داد میان عوامل مختلف مؤثر بر شادابی عوامل عینی بیشترین تفاوت اثرگذاری بر شادابی را در مکان‌های متفاوت داشته است و عوامل ذهنی مانند عامل شخصی- روان‌شناسی در مکان‌های مختلف به لحاظ اثرگذاری بر شادابی تقریباً یکسان بوده است.

نتیجه‌گیری

چنانچه در مطالب پیشین ذکر شد عوامل گوناگونی بر شادابی اثرگذار است که این عوامل شامل دو دسته عوامل کلان و بیرونی مانند: حکمروایی، عدالت اجتماعی، آزادی و دموکراسی، تولید ناخالص ملی، سرانه درآمدی و تورم، فرصت‌های برابر شغلی و برابری امکانات مکانی و محلی و به عبارتی توزیع مناسب ثروت و منابع و همچنین عوامل درونی در سطح خرد و محلی (اقتصادی، اجتماعی، نهادی- مدیریتی، شخصی، برخورداری، کالبدی، زیست‌محیطی و جغرافیایی) می‌باشد. عوامل درونی نیز خود تحت‌تأثیر عوامل بیرونی و کلان قرار دارند و هرگونه تغییر در عوامل بیرونی موجب تغییر در سطح خرد نیز می‌شود. مقایسه اثرگذاری عوامل مختلف در دو شهرستان واقع در دو منطقه جغرافیایی متفاوت نیز نشان از تأثیرگذاری عوامل بیرونی بر نوع نگرش افراد در اثرگذاری آن عوامل بر شادابی دارد. به طوری که ملاحظه می‌شود اثرگذاری عامل اقتصادی بر شادابی تحت‌تأثیر تورم، بیکاری، نوسان درآمد قرار دارد و نارضایتی از این عامل در تمام مناطق روستایی مشهود است. در رابطه با سایر عوامل نیز این اثرگذاری مشاهده می‌شود.

مقایسه این یافته‌ها با مطالعات پیشین نشان می‌دهد که در زمینه تفاوت عوامل مؤثر بر شادابی به لحاظ مکانی با نتایج مطالعات موروک (۲۰۲۱)، وانگ (۲۰۱۶)، موریسون و ویکروث (۲۰۱۸)، نیرا و همکاران (۲۰۱۸) و فلوریدا و همکاران (۲۰۱۳) همسو بوده است. این مطالعات بر تفاوت اثرات عوامل مختلف در مناطق متفاوت تأکید داشته‌اند. در زمینه بررسی تفاوت عوامل مؤثر بر شادابی در ایران مطالعه‌ای انجام نگرفته است.

نتیجه مهم حاصل از این پژوهش برای سیاست‌های برنامه‌ریزی روستایی این است که به تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی، مکانی و جغرافیایی مناطق روستایی برای کمک به شادابی و سرزندگی ساکنین این نواحی می‌بایست توجه شود و مطابق با این تفاوت‌ها برنامه‌های توسعه‌ای بومی- محلی و مناسب ارائه گردد.

تقدیر و تشکر

در پایان از تمام روستاییان هر دو شهرستان تربت‌حیدریه و فومن که صمیمانه و با صبر و حوصله پاسخگوی سؤالات محققین بودند کمال تشکر را دارم. با آرزوی شادابی و بهبود کیفیت زندگی روزافزون تک‌تک روستاییان کشورم.

منابع

- چراغی، مهدی؛ ملک جعفریان، زهرا؛ عباسی، جواد و بدری، سید علی. (۱۳۹۴). ارزیابی اثربخشی اجرای طرح هادی روستایی در آفرینش سکونتگاه‌های روستایی سرزنده (مطالعه موردی: دهستان غنی بیگلو، شهرستان زنجان). نشریه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، ۲ (۵)، ۵۰-۵۹.

- (۲) شاهپوندی، احمد؛ قلعه‌نویی، محمود و علی پوراصفهان‌نی، مریم. (۱۳۹۴). بررسی ویژگی‌های کالبدی و اثرگذاری آن بر سرزندگی و زیست‌پذیری محله‌های قدیم شهری؛ نمونه موردی محله سنبلستان اصفهان. نشریه مرمت و معماری ایران (مرمت آثار و بافت‌های تاریخی فرهنگی)، ۵ (۹)، ۱۳-۲۶.
- (۳) صادقی، خدیجه؛ بذرافشان، جواد؛ حاجی‌نژاد، علی و یاسوری، مجید. (۱۳۹۹). بررسی عوامل مؤثر بر شادابی و سرزندگی خانوارهای روستایی (مورد مطالعه: شهرستان فومن). فصلنامه پژوهش‌های روستایی تهران، ۱۱ (۲)، ۲۵۰-۲۶۹.
- (۴) صادقی، خدیجه؛ بذرافشان، جواد؛ حاجی‌نژاد، علی و یاسوری، مجید. (۱۳۹۹). تبیین و تحلیل عوامل مؤثر بر شادابی و سرزندگی ساکنین نواحی روستایی (مورد پژوهش: روستاهای شهرستان تربت‌حیدریه و فومن). رساله دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان.
- (۵) محمدی‌یگانه، بهروز؛ چراغی، مهدی و صمدی، فواد. (۱۳۹۵). ارزیابی اثرات کیفیت مسکن در سرزندگی سکونتگاه‌های روستایی دهستان خامیرآباد، شهرستان مریوان. فصلنامه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۱۶ (۴۳)، ۱۰۷-۱۲۴.
- (۶) موسی‌زاده، علی و محمدی، مریم. (۱۳۹۷). بازشناسی عوامل مؤثر بر ارتقا کیفیت شادمانی در فضای شهری با بهره‌گیری از اصول رویکرد شهر شاد (نمونه موردی: خیابان چهارباغ عباسی اصفهان). فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۱۰ (۳۷)، ۱-۲۵.
- (۷) نبوی، عبدالحسین؛ رضادوست، کریم و صالحی، نجمه. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر عوامل اجتماعی و روانی بر احساس نشاط (مورد مطالعه: دانش‌آموزان ۱۶-۱۸ ساله شهر اهواز). مجله جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۳ (۵۹)، ۱-۲۲.
- (۸) وحیدا، فریدون؛ ودادهیر، ابوعلی و فرنام، محمد. (۱۳۹۳). سرزندگی عمومی در زندگی اجتماعی- فرهنگی شهر: مطالعه‌ای با رویکرد تئوری کیفیت اجتماعی در شهر اردبیل. فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی شهری (مطالعات شهری)، ۴ (۱۱)، ۱-۳۴.
- (۹) هزارجریبی، جعفر و آستین افشان، پروانه. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی (با تأکید بر استان تهران). جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۰ (۳۳)، ۱۱۹-۱۴۶.

References

- Almeda, R., Scatena, M., Daluz, M. S. (2017). Environmental Perception and Public Policies –Dichotomy and Challenges TO the Development OF A Sustainability Culture. *Sao Paulo*, 1, 43- 64.
- Angner, E. (2010). Subjective well-being. *The Journal of Socio-Economics*, 39, 361–368.
- Bentham, J. (1970). *An Introduction to the Principles and Morals of Legislation*. London: Athlone Press.
- Blazevska, A., Miceva, K., Stojanova, B., & Stojanovska, M. (2012). Perception of the Local Population toward Urban Forests in Municipality of Aerodrom. *See for South- East European Forestry*, 18, 87- 96.
- Brandalise, L., Bertolini, G., Rojo, C., Lezana, Á., & Possamai, O. (2009). A percepção e o comportamento ambiental dos universitários em relação ao grau de educação ambiental. *Gest. Prod., São Carlos*, 16 (2), 273-285.
- Bremner, R. H. (2011). *Theories of happiness on the origins of happiness and our contemporary*.
- Brereton, F., Clinch, JP., & Ferreira, S. (2008). Happiness, geography and the environment. *Ecological Economics*, 65(2), 386–396.
- Cheraghi, M., Malek Jaafarian, Z., Abbasi, J., & Badri, S. A. (2014). Evaluating the effectiveness of the implementation of rural planning in the creation of lively rural settlements (case study: Ghani Biglo village, Zanjan city). *Physical Development Planning Journal*, 2 (5), 50-59. [In Persian].

- 9) Cheraghi, Me., Malik Jafarian, Z., Abbasi, J., & Badri, S. A. (2015). Evaluating the effectiveness of rural master plan implementation in creating vibrant rural settlements (Case study: Ghani Bigloo village, Zanjan county). *Physical Development Planning*, 2(4), 50- 59.
- 10) Cloutier, S., & Pfeiffer, D. (2015). Sustainability Through Happiness: A Framework for Sustainable Development. *Sustainable Development*, 1, 1- 11.
- 11) Efstratia Arampatzi, E., Burger, M., & Novik, N. (2018). *Social Network Sites*. Individual Social Capital.
- 12) Eid, M., & Diener, E. (2004). Global judgments of subjective well-being: situational variability and longterm stability. *Social Indicators Research*, 65, 245–277.
- 13) Fincham, B. (2016). *The Sociology of Fun*. London: Springer, The Sociology of Fun, London: Springer.
- 14) Galligan, D. J. (1993). *Discretionary powers: A legal study of official discretion*. New York.
- 15) Garllnng, T. and Golledge, R. (1993). Environmental Perception and Cognition. *Advance in Environment, Behavior and Design*, 3, 203-236.
- 16) Hazarjaribi, J., Spray sleeves, P. (388). Investigating factors affecting social vitality (with emphasis on Tehran Province). *Applied Sociology*, 20(33), 119-146. [In Persian].
- 17) Huang, C. (2019). The impact of governance on happiness: Evidence from quantile regressions. *International Scholarly and Scientific Research and Innovation*, 10 (7), 2543–2546.
- 18) Huang, J. (2001). Quality of Life Indexes for National Policy: Review and Agenda for Research. *Bulletin de Méthodologie Sociologique*, 15(71), 58- 78.
- 19) Killingsworth, M. A., & Gilbert, D. T. (2010). A wandering mind is an unhappy mind. *Science*, 33(60), 900- 932.
- 20) Lin, Ch., Lahiri, S., & Hsu, Ch. (2017). Happiness and Globalization: A Spatial Econometric. *Journal of Happiness Studies*, 18, 1841- 1857.
- 21) Mavruk, C., Kiral, E., & Kiral, G. (2021). Spatial Effects Over Time-Framed Happiness. *Journal of Happiness Studies*, 5, 1-39.
- 22) Mohammadi Yeganeh, B., Cheraghi, M., Samadi, F. (2015). Evaluation of the effects of housing quality on the vitality of rural settlements in Khaomirabad district, Marivan city. *Geographical Sciences Applied Research Quarterly*, 16(43), 107-124. [In Persian].
- 23) Mouszadeh, A., & Mohammadi, M. (2017). Identifying the effective factors on improving the quality of happiness in the urban space by using the principles of the happy city approach (case example: Chaharbagh Abbasi Street in Isfahan). *Welfare Planning and Social Development Quarterly*, 10(37), 25-1. [In Persian].
- 24) Nabavi, A. H., Rezadoost, K., & Salehi, N. (2014). Investigating the impact of social and psychological factors on the feeling of happiness (case study: 16-18-year-old students of Ahvaz city). *Journal of Applied Sociology*, 23(59), 22-1. [In Persian].
- 25) Pulvermüller, F., Garagnani, M., & Wennekers, T. (2014). Thinking in circuits: Toward neurobiological. *Biological Cybernetics volume*, 108, 573-593.
- 26) Rehdanz, K., & Meddison, D. (2005). Climate and happiness. *Ecological Economics*, 52 (2), 111-125.
- 27) Sadeghi, K., Bazarafshan, J., Haji-Nejad, A., & Yasuri, M. (2019). *Explanation and analysis of the factors affecting the vitality of the residents of rural areas (case study: villages of Torbat-Haydriya and Fuman cities)*. PhD dissertation in geography and rural planning, University of Sistan and Baluchistan, Zahedan. [In Persian].
- 28) Sadeghi, Khadija; Bazarafshan, Javad; Haji-Nejad, Ali; Yasuri, Majid. (2019). Investigating factors affecting the vitality of rural households (case study: Foman city). *Tehran Rural Research Quarterly*, 11(2), 250-269. [In Persian].

- 29) Shahiwandi, A., Ghale Noi, M., & Ali Pourasfahani, M. (2014). Investigating the physical characteristics and its effect on the vitality and livability of the old urban neighborhoods; A case study of the Sanbulistan neighborhood of Isfahan. *Iranian Restoration and Architecture Journal (Repairing historical and cultural works and textures)*, 5 (9), 13-26. [In Persian].
- 30) Siqueira, L. (2008). Política ambiental para quem?. *Ambiente & Sociedade*, 5 (2), 425- 437.
- 31) Sumner, L.W. (1997). *Welfare, happiness and ethics*. Oxford University Press, New York.
- 32) Tiwari, A.K. (2011). Happiness and Environmental Degradation: What Determines Happiness?. *Economics Bulletin*, 31(4), 3192- 3210.
- 33) Vahida, F., Vedadhir, A. A., & Farnam, M. (2013). Public vitality in the social-cultural life of the city: a study with the social quality theory approach in the city of Ardabil. *Journal of Urban Sociological Studies (Urban Studies)*, 4 (11), 1-34. [In Persian].
- 34) Van Praag, B.M.S., & Baarsma, B.E. (2005). *The shadow price of aircraft noise nuisance: a new approach to the internalization of externalities*. Discussion Paper TI 2001-010/3, Tinbergen Institute, Amsterdam.